

gkpe

BIULETYN informacyjny

ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTTK
LISTOPAD 1965 Nr 82

w numerze:

- Imprezy na orientację jeszcze niedoceniane 2
- Jubileuszowy Rajd Przyjaźni Szlakami Lenina 2—3
- Już ponad 1000 SKKT w PTTK 3—4
- Schroniska na 112,7% 418
- Wczasy zimowe 1965—1966 5—6
- Pierwszy w Polsce Klub ochrony przyrody 7
- Zagraniczne wyprawy pletwonurków PTTK 8

III PLENUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTTK

W dniu 25 września 1965 r. obradowało w Warszawie III Plenum Zarządu Głównego PTTK. Uczestniczyli w nim przedstawiciele władz Towarzystwa z prezesem P. Gajewskim i przewodniczącym Komisji Inwestycyjnej ZG PTTK ministrem S. Fariaszewskim.

Sekretarz Generalny S. Strogulski przedstawił zebranym koncepcję działalności inwestycyjnej PTTK, w tym założenia ogólne tej koncepcji, założenia 5-letniego planu inwestycyjnego, ogólne problemy realizacji oraz projekt zmiany organizacji służby inwestycyjnej PTTK.

Nowa koncepcja turystycznego zagospodarowania kraju określa charakter i przeznaczenie obiektów zgrupowanych na czterech typowych obszarach. Przewiduje się budowę stanic wodnych z wypożyczalnią sprzętu wodnego na obszarze pojezierno-śródładowym, budowę osad turystycznych na terenach nadmorskich, schronisk i schronów połączonych z placówkami GOPR na terenie górskim. Na obszarze centralnym zlokalizowane będą przede wszystkim domy wycieczkowe przystosowane do potrzeb turystyki masowej.

Rozpatrując niezadowalającą realizację planu inwestycji (22%) i remontów (17%) za pierwsze półrocze 1965 roku, zwrócono uwagę na niepełne wykorzystanie limitów i brak dokumentacji technicznej.

Po obszernej dyskusji, Plenum podjęło następującą uchwałę:

„Zarząd Główny przyjmuje koncepcję działalności inwestycyjnej PTTK, zawartą w materiałach pod tym tytułem, jako projekt wstępny, który po uwzględnieniu głosów z dyskusji na Plenum i uwag z terenu zostanie opracowany redakcyjnie i zatwierdzony przez Prezydium Zarządu Głównego. Prezydium przygotowuje w początkach roku 1966 materiały zawierające poglądy PTTK na całokształt zagadnień zagospodarowania turystycznego w Polsce, przedstawi je do aprobaty Plenum Zarządu Głównego, a następnie przekaże GKKFiT jako stanowisko Towarzystwa w tym zakresie”.

Zgodnie z porządkiem dziennym w dalszej części obrad, skarbnik ZG PTTK J. Sierpiński zapoznał Plenum z wykonaniem budżetu za pierwsze półrocze 1965 r. i założeniami do planu budżetowego na rok 1966. Jak wynika z przedstawionych

danych, obejmujących wyłącznie budżet centralny, dochody za I półrocze 1965 r. wynoszą 55 964 000,— zł, a koszty 51 300 000,— zł. Realizacja wykonania budżetu w omawianym okresie nie odbiega w zasadzie od wykonania w I półroczu 1964 r. zarówno po stronie dochodów, jak i kosztów.

Omawiając założenia do preliminarza budżetu centralnego na rok 1966 skarbnik ZG PTTK zwrócił uwagę na brak równowagi budżetowej. Koszty w planie 1966 r. przewyższają dochody o 3 miliony zł. Komisja Budżetu i Planu po szczegółowym zapoznaniu się z założeniami preliminarza postulowała wprowadzenie poważnych oszczędności w kosztach działalności statutowo-programowej.

Skarbnik J. Sierpiński powiadomił Plenum o decyzji objęcia budżetem PTTK Zespołów Gospodarki Pomocniczej.

Na zakończenie obrad Z. Kulczycki — członek Kapituły i Prezydium ZG zreferował wniosek Kapituły. Plenum zaakceptowało je przyznając 113 działaczom Towarzystwa Złote Odznaki.

Na wniosek prezesa J. Przeździeckiego Złotą Odznakę przyznano również Okręgowi Zielonogórskiemu za rozwijanie bogatej działalności Towarzystwa na tym terenie.

Imprezy na orientację jeszcze niedoceniane

W BULGARII odbył się Kongres IOF — Międzynarodowej Federacji Imprez na Orientację. W imieniu Zarządu Głównego PTTK powtórnie brał udział w kongresie kol. Waclaw Kwaśniewski. Delegaci naszego Towarzystwa uczestniczyli w dotychczasowych kongresach IOF jedynie w charakterze obserwatorów, gdyż Polska nie może prawnie zalegalizować swego udziału w federacji.

CO REPREZENTUJE IOF

Z GODNIE z wysuniętym postulatem przez naszych delegatów na poprzednim kongresie, ustalono w statucie federacji, że patronuje ona wszelkim formom imprez na orientację. A zatem nie tylko biegom wyczynowym, ale również turystycznym marszom na orientację oraz grom i zabawom na orientację. Zostało to także wyraźnie podkreślone na ostatnim kongresie, przypominając wypowiedzi delegatów polskich, że uprawiana w jakiegokolwiek bądź formie orientacja ma za zadanie wykazanie przede wszystkim sprawnego i szybkiego orientowania się w nie znanym terenie. Doskonała znajomość mapy i kompasu, precyzyjne posługiwanie się nimi, umiejętność odczytywania z mapy terenu i wykorzystanie tego w terenie, to główne walory imprez na orientację. Imprezy na orientację odbywają się głównie jako imprezy piesze i narciarskie w terenie płaskim, pagórkowatym i górskim. Mogą być również organizowane jako kolarskie, motorowe, wodne itp. Są one dostępne dla młodzieży, dzieci i dorosłych — kobiet i mężczyzn.

KTO JEST JUŻ CZŁONKIEM IOF?

CZTERY organizacje turystyczne z krajów socjalistycznych (NRD, Węgry, Czechosłowacja i Bułgaria), oraz 7 organizacji zachodnich (Szwecja, Finlandia, Dania, Norwegia, Szwajcaria, Austria i NRF). Z podanej liczby członków jedynie cztery federacje krajowe są jednostkami nastawionymi wyłącznie na sportową działalność biegów na orientację. Są to związki krajów skandynawskich. W pozosta-

łych działalność ta związana jest przede wszystkim z organizacjami turystycznymi podobnymi do PTTK. Poza wymienionymi organizacjami afiliowanymi w IOF i Polską zainteresowanie tą dyscypliną wykazują Stany Zjednoczone, Związek Radziecki, Jugosławia, Rumunia i Kanada.

CO BYŁO NA KONGRESIE IOF

KONGRES IOF odbywał się w nowo otwartym schronisku Bułgarskiego Towarzystwa Turystycznego w miejscowości Kamtschia, oddalonej około 35 km od Warny. Kongres omówił i wytyczył szereg istotnych zadań federacji. Dużo czasu poświęcono zagadnieniu kierunku działania i szkolenia.

Powołano specjalną komisję szkoleniową. Komisja ta zajmie się m.in. wytyczeniem dróg rozwojowych, opracowaniem zasad i programu szkolenia, propagowaniem wszystkich form uprawiania imprez na orientację.

Drugim ważnym problemem była sprawa map i kart używanych w czasie imprez na orientację. Obszerny materiał poglądowy został doręczony uczestnikom kongresu. Postulowano niezbędność używania w czasie imprez map dokładnych i biejących o skali 1:25000. Problem stawiania dokładnych map do dyspozycji uczestników imprez, jako pierwszoplanowe zagadnienie, spowodował powołanie Komisji Kartograficznej.

Ciekawostką, którą warto tutaj podać, jest to, że związek norweski pracuje w tym zakresie bardzo ściśle z organami państwowymi, uzyskując wydatną pomoc finansową na sporządzanie map, traktując je jako... urządzenie sportowe. Przedstawiciele pozostałych krajów stwierdzili, że nie natrafiają na specjalne trudności przy uzyskiwaniu potrzebnych im map. Doceniając potrzebę dalszego rozwoju imprez na orientację oraz biorąc pod uwagę fakt przystąpienia w najbliższym okresie Stanów Zjednoczonych

Dokończenie na str. 7

Imprezy Imprezy Imprezy Imprezy Imprezy Imprezy

Jubileuszowy Rajd przyjaźni Szlakami Lenina

Tegoroczny X Jubileuszowy Rajd Przyjaźni Szlakami Lenina miał szczególnie uroczysty charakter. Na zakończenie rajdu przybył, podnosząc swą obecnością rangę rajdu, członek Biura Politycznego KC PZPR tow. Zenon Kliszko, Przewodniczący GKKF i T Włodzimierz Reczek, Prezes PTTK wiceprzewodniczący CRZZ tow. Piotr Gajewski, Sekretarz CRZZ tow. Wiesław Kos, I Sekretarz ambasady radzieckiej tow. Iwan Łukownikow, przedstawiciel konsulatu radzieckiego oraz

liczni przedstawiciele wojewódzkich i miejskich władz oraz okręgowych władz PTTK.

W przeddzień zakończenia rajdu w sobotę 18.IX w godzinach popołudniowych odbyło się spotkanie wielokrotnych organizatorów i uczestników rajdów. Nie zabrakło i takich, którzy już po raz dziesiąty brali udział w przygotowaniach rajdu jako organizatorzy lub uczestnicy. Na spotkaniu głos zabrali: Prezes Towarzystwa tow. Piotr Gajewski, Sekretarz CRZZ tow. Wiesław Kos oraz Sekretarz Ambasady Radzieckiej tow. Iwan Łukownikow. Wieloletni organizatorzy i uczestnicy rajdów otrzymali odznaki jubileuszowe i dyplomy.

Uroczystości zakończenia Rajdu rozpoczęły się w Poroninie, gdzie po przemówieniach delegacje turystów złożyły wieńce pod pomnikiem Lenina. Następnie specjalny pociąg przewiózł zebranych turystów do Zakopanego.

Po defiladzie turystów przed stacją pod Krokwią przewodni-

czący Komitetu organizacyjnego Rajdu kol. Jan Krejca powitał zaproszonych przedstawicieli władz w krótkich słowach opowiedział historię rajdów Leninowskich. Kierownik Rajdu kol. Zdzisław Jaworski złożył Prezesowi Towarzystwa raport.

W tegorocznym Rajdzie wzięła udział rekordowa liczba uczestników, bo aż 5417 turystów górskich, pieszych, kolarskich i motorowych, po raz pierwszy wzięli także udział w rajdzie turyści zagraniczni ze Związku Radzieckiego i Czechosłowacji (194 osoby) oraz autostopowicze.

Przewodniczący GKKF i T tow. Włodzimierz Reczek wręczył kol. Ewie Hoffman, Jerzemu Doeningowi, Adolfowi Romanowi odznaki Zasłużonego Działacza Turystyki oraz kol. kol. Jerzemu Adamowiczowi i Mieczysławowi Gabriśowi Dyplomy Zasłużonego Działacza Turystyki. Prezes Towarzystwa wręczył Złote Odznaki PTTK kol. kol. Marii Nieć, Jadwidze Wiśniewskiej, Ryszardowi Semelko, Ta-

Urlopy społeczne dla działaczy

Rok bieżący stał się dla działaczy naszego Towarzystwa rokiem, w którym społecznicy PTTK otrzymali uchwałą Rady Ministrów sankcjonującą zwolnienie od pracy zawodowej dla pełnienia funkcji społecznych.

Pragniemy zatem zapoznać wszystkich działaczy PTTK za pośrednictwem Biuletynu Informacyjnego PTTK z pismem okólnym nr 13/65 Zarządu Głównego PTTK w sprawie występowania przez Zarząd Główny i Zarządy Okręgów o zwolnienie działaczy PTTK od pracy zawodowej dla celów działalności Towarzystwa.

Oto ono:

„W związku z wejściem w życie uchwały Rady Ministrów Nr 4 z dnia 8.I.1965 r. w sprawie zwolnień od pracy zawodowej pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy do pełnienia czasowych funkcji społecznych i ewidencji niektórych zwolnień od pracy zawodowej oraz Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 8.I.1965 r. w sprawie zwolnień od pracy zawodowej dla celów kultury fizycznej i turystyki (MP nr 7 z dnia 12.II.1965 r. poz. 21 i 22) podaje się niniejszym wzór pisma kierowanego do zainteresowanego działacza oraz wzór wniosku o udzielenie zwolnienia od pracy dla celów związanych z działalnością PTTK”.

Podajemy również, jak będzie wyglądał blankiet takiego zwolnienia:

BLANKIET Z NAGŁÓWKIEM

Kol. ....

W załączeniu przesyłamy Koleździe pismo do Jego zakładu pracy, z prośbą o udzielenie zwolnienia od pracy Kolegi w dniach....., w celu wzięcia udziału w.....
Jednocześnie zawiadamiamy Kolegę, że do końca 1965 r. Towarzystwo nasze nie wypłaca za czas zwolnienia równowartości utraconego zarobku.

Podpis .....

BLANKIET Z NAGŁÓWKIEM

Do .....

Na podstawie Zarządzenia nr 5 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8.I.1965 r. w sprawie zwolnienia od pracy zawodowej dla celów kultury fizycznej i turystyki (MP Nr 7 z dnia 12.II.1965 r.)
(wnioskodawca) ..... prosi o udzielenie zwolnienia od pracy ob. ....
na czas ..... od dnia ..... do dnia ..... na dzień .....
w celu .....

Równocześnie komunikujemy, iż ob. ....
poinformowany został o braku możliwości wypłacenia przez PTTK utraconego zarobku.

Podpis .....

Organami upoważnionymi do występowania z wnioskami o zwolnienia od pracy zawodowej są: Zarząd Główny PTTK i Zarządy Okręgów PTTK.

Zwraca się również uwagę na stosowanie przez Zarządy Okręgów i Oddziałów PTTK przepisów za-

wartych w § 9 Zarządzenia nr 5 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8.I.1965 r.

Wspomniane pismo okólnie nr 13/65 podpisał Sekretarz Generalny — Stefan Strogulski i Szeft Zespołu Organizacyjnego — Mieczysław Sobkiewicz.

Impery Impery

JUŻ PONAD 1000 SKKT w PTTK

deuszowi Waligórskiemu i Stanisławowi Wasiuczyńskiemu.

Następnie kol. Jan Krejczka ogłosił wyniki rajdu i przystąpiono do wręczania nagród.

Za największą ilość uczestników na rajdzie puchar przechodni ufundowany przez CRZZ dla zakładu pracy po raz drugi zdobyła Huta im. Lenina.

Puchar przechodni ZG PTTK dla uczestników Rajdu Samochodowo-Motocyklowego otrzymał O/PTTK — Klub Motorowy Huty im. Lenina.

Puchar przechodni WKZZ Kraków dla uczestników Rajdu Górskiego zdobył po raz drugi także O/PTTK Huty im. Lenina.

Na Rajdzie Pieszym puchar przechodni ZO PTTK Kraków zdobył także po raz drugi Zespół Zasadniczej Szkoły Zawodowej O/PTTK HCP Poznań.

Nagrody GKKFiT — 2 namioty — zdobyły: Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego Nowy Sącz oraz drużyna HCP Poznań.

Realizując porozumienie z Ministerstwem Oświaty, PTTK w sezonie letnim 1965 r. przeszło od działalności organizacyjnej (przyjmowania SKKT na członków zbiorowych PTTK, tworzenia Rad Opiekunów SKKT i Rad d/s Młodzieży Szkolnej w Komisjach Młodzieżowych PTTK) do programowej w środowisku szkolnym.

Pierwszym etapem było przeszkolenie wspólnie z Centralnym Ośrodkiem Metodycznym Ministerstwa Oświaty oraz Kuratoriami około 200 nauczycieli na przewodników terenowych po woj. krakowskim, rzeszowskim, opolskim, katowickim i wrocławskim.

Nauczyciele ci będą w obecnym roku szkolnym prowadzić wędrownie obozy młodzieżowe i wycieczki, mając do tego pełne kwalifikacje i uprawnienia państwowe.

Ponadto na 12 wędrownych obozach młodzieżowych różnych typów (pieszych, kolarskich, kajakówych i żeglarskich) przygotowawa-

na została kadra ok. 300 pomocników nauczycieli w organizacji turystyki na terenie szkoły. Są nimi aktywiści SKKT — członkowie zbiorowi PTTK.

W bieżącym roku około 13 000 młodzieży szkolnej brało udział w imprezach organizowanych przez PTTK, a udostępnionych tej młodzieży, poprzez organizację specjalnych tras rajdowych, przygotowanie programowe ognisk młodzieżowych itp.

W dniach 8—10 października 1965 r. Ministerstwo Oświaty zorganizowało w Toruniu konferencję kierowników SWOKT-ów z terenu całego kraju, na którą zaproszeni są przedstawiciele PTTK z wszystkich Okręgów.

Tematem tej konferencji było m.in. omówienie współpracy PTTK i Władz Oświatowych w organizacji ruchu turystyczno-krajoznawczego wśród młodzieży szkolnej.

Dokończenie na str. 4

SCHRONISKA NA 112,7%

Wzrost ruchu turystycznego PTTK określają wskaźniki wyrażające stosunek wielkości bazy noclegowej oraz jej wykorzystania w pierwszym półroczu 1965 roku w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego.

Miara bazy noclegowej jest jej przelotowość, czyli zdolność usługowa. W porównaniu z rokiem ubiegłym wyraża się ona wskaźnikiem 105,6%. Wzrost ten o 5,6% spowodowany został przez wzrost liczby miejsc noclegowych w kilku rozbudowanych ostatnio obiektach stałych (np. 2 nowe pawilony o 77 miejscach noclegowych w DW w Chorzowie), a przede wszystkim dzięki ogólnemu wzrostowi liczby miejsc noclegowych w stacjach turystycznych w okręgach: Gdańsk, Kielce, Koszalin, Rzeszów i Wrocław. Równocześnie ze wzrostem bazy noclegowej nastąpił wzrost stopnia jej wykorzystania wyrażający się wskaźnikiem 106,6%.

Zjawisko to jest wyrazem znacznego wzrostu ogólnej ilości udzielonych noclegów w bazie noclego-

wej PTTK (o około 100 tys. więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego), co dało 112,7%.

Sredni roczny wskaźnik ilości udzielonych noclegów w obiektach PTTK wynosi w ostatnich trzech latach 107,0% w stosunku do każdego roku poprzedniego.

W roku bieżącym, w pierwszym półroczu, najwyższy wzrost liczby udzielonych noclegów nastąpił w okręgach: katowickim, kieleckim, krakowskim, lubelskim i rzeszowskim.

Należy podkreślić, że w I półroczu br. wzrósł udział członków PTTK w wykorzystaniu bazy noclegowej, co się wyraża wskaźnikiem 115,3% w stosunku do I półrocza 1964 r.

Nieznacznie spadł natomiast udział młodzieży szkolnej w wykorzystaniu bazy noclegowej w porównaniu z rokiem ubiegłym dając wskaźnik 98,4%.

Udział pozostałych turystów z zakładów pracy i kół zakładowych wynosi 114,5%, przy czym największy wzrost tej grupy turystów wykazują okręgi: katowicki, krakow-

ski i rzeszowski przy wskaźnikach 126,3%, 118,6%, 128,8%.

Znaczna i rosnąca ilość miejsc noclegowych w stacjach turystycznych PTTK o małym (w porównaniu z obiektami o charakterze hotelowym) stopniu wykorzystania oraz wielka część obiektów PTTK o charakterze wyłącznie sezonowo-letnim bardzo obniżają średni procent wykorzystania bazy noclegowej Towarzystwa, wahający się około 30—32%.

Dla orientacji należy podkreślić, że Domy Turysty PTTK (które nie są objęte powyższym zestawieniem) wykazują w tym samym okresie 76,6% wykorzystania. Wzrost ilości udzielonych noclegów w DT PTTK w I półroczu br. w porównaniu z I półroczem 1964 r. wyraża się wskaźnikiem 110,9%.

Uwzględniając niekorzystne dla turystyki warunki atmosferyczne ubiegłego półrocza 1965 r., trzeba zwrócić uwagę, że do poprawy osiągniętych wyników przyczyniła się prowadzona przez Zarząd Główny akcja zmierzająca do rozszerzenia sezonu turystycznego, stosowanie niższych posezonowych za nocno- oraz lepsza akwizycja.

Na str. 8 zapoznajemy czytelników z tabelką obrazującą ilość udzielonych noclegów w I półroczu 1964 i 1965 r.

Kolarze PTTK na międzynarodowym zlocie AIT w Yorku

W końcu sierpnia br. odbył się w Yorku (Anglia) międzynarodowy zlot kolarski AIT, w którym wzięli udział turyści prawie ze wszystkich krajów europejskich, w sumie około 2500 uczestników. Brali w nim udział także kolarze z PTTK: Henryk Ginter, Stanisław Rutkowski (kierownik ekipy), Tadeusz Węgiełek.

Organizatorem Zlotu był Cyclists Touring Club Anglii, zbliżony w swej strukturze do działalności kolarskiej PTTK.

Imprezy zlotowe miały jednak głównie charakter widowiskowy, poza nocnym częściowo dojazdem 40-osobowej grupy z Londynu, która odległość 300 km pokonała w czasie 20 godzin oraz zawodami na orientację w terenie. Na widowiskową część zlotu złożyły się „parady” rodzin uprawiających kolarstwo oraz wieloletnich członków Cyclists Touring Club'u.

W programie zlotu znalazł się również tor przeszkód oraz wyścigi dla kobiet i mężczyzn na krótkich dystansach. Nie zabrakło przy tym konkursu na najpiękniejszą kolarzkę, jednak nie tylko urodę punktowano, również sprzęt i poprawność turystycznego wyekwipowania.

Powszechnym zainteresowaniem cieszyły się defilady na starych typach rowerów poczynawszy od najdawniejszych i na trycyklach, które

znajdują w Anglii pokaźną liczbę amatorów.

W czasie trwania zlotu czynna była wystawa najnowocześniejszych rowerów produkcji angielskiej, akcesoriów i przedmiotów wyekwipowania kolarskiego.

Polscy kolarze, wskutek opóźnionego wyjazdu nie mogli wziąć udziału w imprezach zlotowych. Natomiast swój kilkudniowy pobyt w Anglii wykorzystali na zapoznanie się z nowoczesnym sprzętem kolarskim i z warunkami ruchu kołowego, kolarskiego — w szczególności na szosach i w miastach angielskich. Szczególnie cenne informacje i punktacje otrzymał kierownik zespołu w Ministerstwie Transportu. Dotyczą one programów i metod kolarskiego szkolenia podstawowego w szkołach angielskich. Kilkuletnie doświadczenie potwierdziło słuszność przyjętych założeń. Wskazuje na to stale zmniejszająca się liczba wypadków drogowych wśród kolarzy. Zauważyć przy tym należy, że karty drogowe mogą otrzymywać w Anglii dzieci od lat 7 (w Polsce od lat 12).

Kolarze PTTK byli specjalnie honorowani i spotykali się na każdym kroku z serdeczną pomocą zarówno ze strony organizatorów zlotu, jak i ludzi bezpośrednio nie zainteresowanych. Udział polskich kolarzy w zlocie AIT okazał się więc w pełni pożyteczny.

JUŻ PONAD 1000 SKKT W PTTK

Dokończenie ze str. 3

W ramach konferencji odbyło się spotkanie uczestników z Radą Opiekunów SKKT.

W najbliższym czasie przewidziane jest również zorganizowanie spotkania opiekunów SKKT — członków zbiorowych PTTK z terenu kraju w celu zebrania doświadczeń i wymiany poglądów na temat dalszej pracy.

Przytoczone wyżej przykłady nie stanowią oczywiście pełnego obrazu współpracy PTTK z władzami szkolnymi co do rozwoju turystyki wśród młodzieży szkolnej. Ta bowiem koncentruje się przede wszystkim na szczeblu najniższym, między działaczami naszego Towarzystwa a szkołą. Fakt, że dotychczas ponad 1000 SKKT przyjęło członkostwo PTTK, świadczy o rozwijającej się współpracy i o jej potrzebie.

WCZASY ZIMOWE 1965-1966

Dział Wczasów Zarządu Głównego PTTK opracował plan wczasów turystycznych sezonu zimowego 1965/66 r. Obejmuje on turnusy świąteczne 1965 r. oraz turnusy I kwartału 1966 r.

Już dziś pragniemy zapoznać czytelników Biuletynu Informacyjnego z generalnymi założeniami wczasów zimowych PTTK.

Na wstępie, dla przypomnienia, podajemy warunki korzystania z wczasów turystycznych PTTK — FWP.

Prawo do skierowania ulgowego wg stawek w cenniku przysługuje:

- członkom Zw. Zaw. zatrudnionym w instytucjach państwowych i społecznych oraz pracownikom zakładów prywatnych, których właściciele wpłacają do CZUS ustalone stawki w ramach akcji socjalnej;
- pracownicy instytucji Ministerstwa Obrony Narodowej (MON) i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (MSW) na podstawie specjalnych druków zapotrzebowań, otrzymują skierowania za odpłatnością wg stawek podanych w cenniku;
- pracownicy RSW „Prasa” otrzymują skierowania wczasowe na podstawie pisma swej instytucji stwierdzającej dokonanie opłaty pełnopłatnej;
- prawo do korzystania ze skierowania pełnopłatnego wg stawek podanych w w/w planie przysługuje wszystkim pozostałym osobom, jak również i tym członkom Zw. Zaw., którzy już w danym roku korzystali ze skierowania ulgowego.

Narciarskie obozy wczasowo-szkoleniowe pełnoświadczeniowe

Uczestnicy korzystają z pełnych świadczeń tj. żywienia i noclegów oraz pomocy szkoleniowej fachowych instruktorów PTTK, płacąc za skierowanie wczasowe cenę ulgową lub pełnopłatną. Członkowie PTTK z co najmniej jednorocznym stażem uzyskują dodatkowe zniżki od kosztów noclegów.

I. OBOZY NARCIARSKIE W TATRACH

1. Schronisko PTTK na Polanie Chochołowskiej — dla zaawansowanych i wprawnych turystów narciarzy.

6 turnusów 14-dniowych po 34 osoby na turnusie; na każdym turnusie 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 23.XII.65—5.I.66 r., 9.I—22.I.66 r., 24.I—6.II.66 r., 8.II—21.II.66 r., 23.II—8.III.66 r., 9.III—23.III.66 r.

Zakwaterowanie w pokojach 6—10 osobowych.

2. Schronisko PTTK na Ornaku — dla początkujących i zaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 10-osobowych.

6 turnusów po 34 osoby w turnusie. Turnus świąteczny 14-dniowy, następne 10-dniowe, na każdym turnusie 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 23.XII.65 r. — 5.I.1966 r., 23.I.—1.II.1966 r., 3.II.—12.II.1966 r., 14.II.—23.II.1966 r., 25.II.—6.III.1966 r., 8.III.—17.III.1966 r.

3. Schronisko PTTK na Kalatówki — dla ekstra wprawnych narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 8—10 osobowych.

4 turnusy po 20 osób, turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 1 instruktorze.

Terminy turnusów: 9.I.—22.I.1966 r., 24.I.—6.II.1966 r., 6.II.—21.II.1966 r., 23.II.—8.III.1966 r.

4. Schronisko PTTK na Hali Gąsienicowej — dla ekstra wprawnych narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 8—10 osobowych.

5 turnusów po 40 osób. Turnusy 14-dniowe — na każdym turnusie po 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 9.I.—22.I.66, 24.I—6.II.66, 8.II.—21.II.66, 23.II.—8.III.66, 10.III.—23.III.66 r.

II. OBÓZ NARCIARSKI NA PODHALU

DW PTTK „Turing” na Bukowinie Tatrzańskiej — dla początkujących oraz mniej zaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 2—6 osobowych, z których część znajduje się w podnajętych domach góralskich.

6 turnusów po 80 osób — turnusy 14-dniowe. Turnusy od 7.I.66 — 40 osób.

Na każdym turnusie po 4 instruktorów, w turnusie od 7.I — 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 23.XII.—5.I.66, 7.I.—21.I., 23.I.—5.II., 8.II.—21.II., 24.II.—9.III., 13.III.—26.III.66 r.

III. OBOZY NARCIARSKIE W BESKIDACH I GORCACH

1. Schronisko PTTK na Przehybie — dla wprawnych i zaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 6—10 osobowych.

4 turnusy po 40 osób w turnusie. Turnusy 14-dniowe, na każdym turnusie po 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 23.XII.—5.I.66, 23.I.—5.II., 24.II.—9.III., 13.III.—26.III.66 r.

2. Schronisko PTTK w Szczawnicy — dla turystów narciarzy początkujących.

Zakwaterowanie w pokojach 3—5 osobowych.

3 turnusy po 20 osób. Turnusy 10-dniowe. Na każdym turnusie 1 instruktor.

Terminy turnusów: 23.I.—1.II., 5.II.—14.II., 18.II.—27.II.66 r.

3. Schronisko na Turbaczu — dla zaawansowanych i wprawnych turystów-narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 6—10 osobowych.

7 turnusów po 40 osób. W turnusie od 7.I. — 20 osób. Turnus 14-dn. od 7.I — 1 instruktor.

Terminy turnusów: 23.XII.—5.I.66, 7.I.—20.I., 22.I.—4.II., 6.II.—19.II., 21.II.—6.III., 8.III.—21.III., 23.III.—5.IV.

4. Stacja Turystyczna PTTK w Zawoju — dla początkujących turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 3—5 osobowych. W stacji turystycznej. Pokoje posiadają oświetlenie elektryczne, ogrzewanie piecowe oraz umywalnie z bieżącą wodą.

4 turnusy po 20 osób. Turnusy 10-dniowe. Na każdym turnusie 1 instruktor.

Terminy turnusów: 24.XII.—2.I.66, 5.II.—14.II., 18.II.—27.II., 4.III.—13.III.

5. Schronisko PTTK na Markowych Szczawinach — Pod Babią Górą — dla wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 10 osobowych.

4 turnusy po 40 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 23.XII.—5.I.66, 7.II.—20.II., 22.II.—7.III., 9.III.—23.III.

6. Schronisko PTTK na Przegibku — dla wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach zbiorowych.

4 turnusy po 20 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie 1 instruktor.

Terminy turnusów: 23.I.—5.II., 7.II.—20.II., 22.II.—7.III., 9.III.—22.III.66 r.

7. DW PTTK w Zwardoniu — dla początkujących i zaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 3—6 osobowych.

4 turnusy po 40 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 23.I.—5.II., 7.II.—20.II., 22.II.—7.III., 9.III.—22.III.

WCZASY ZIMOWE 1965 – 1966

Dokończenie ze str. 5

8. **DW PTTK w Wiśle nad Zaporą** (dawn. Malinka) — dla początkujących i lekko zaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 3–5 osobowych.
4 turnusy po 60 osób. Turnus od 23.I — 40 osób.
Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 3 instruktorów, a na turnusie od 23.I — 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 23.XII—5.I, 23.I—5.II, 8.II—21.II, 24.II—9.III.66 r.

9. **Schronisko PTTK na Baraniej Górze** — dla zaawansowanych i wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach wieloosobowych.
5 turnusów z czego: jeden turnus 30 osób i drugi 20 osób. Pozostałe po 40 osób. Turnusy 10-dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów, a na turnusie od 23.I — 1 instruktor.
Terminy turnusów: 24.XII—2.I, 23.I—1.II, 5.II—15.II, 18.II—27.II, 4.III—13.III.1966 r.

10. **Schronisko PTTK na Szyndzielni** — dla turystów narciarzy zaawansowanych.

Zakwaterowanie w pokojach 8–10 osobowych.
1 turnus 10-dniowy. 40 osobowy + 2 instruktorów od 24.XII.65 r. do 2.I.1966 r.

11. **Schronisko PTTK na Klimczoku** — dla turystów narciarzy zaawansowanych.

Zakwaterowanie w pokojach 6–10 osobowych.
6 turnusów po 40 osób. Turnusy 10 dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 24.XII—2.I.66 r. 23.I—1.II. 5.II—14.II, 18.II—27.II, 4.III—13.III, 18.III—27.III.66 r.

12. **DW PTTK w Szczyrku** (nowy obiekt) — dla turystów narciarzy początkujących, zaawansowanych i wprawnych.

Zakwaterowanie w pokojach 4-osobowych.
6 turnusów po 80 osób. W turnusie od 9.I — 60 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 4 instruktorów, w turnusie od 9.I — 3 instruktorów.
Terminy turnusów: 23.XII—5.I. 9.I—22.I, 25.I—7.II, 10.II—23.II, 26.II—11.III, 15.III—28.III.

IV. OBOZY NARCIARSKIE W SUDETACH

1. **Schronisko PTTK na Hali Szrenickiej** — dla zaawansowanych i wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 3–5 osobowych.
7 turnusów po 60 osób. W turnusie od 23.XII—9.I po 40 osób. Turnusy 14-dniowe. W turnusach 60-osobowych po 3 instruktorów, w turnusach 40-osobowych po 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 23.XII—5.I.66, 9.I—22.I, 25.I—7.II, 10.II—23.II, 26.II—11.III, 14.III—27.III, 30.III—12.IV.

2. **Schronisko PTTK Samotnia** — dla zaawansowanych i wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 4–5 osobowych.
6 turnusów po 40 osób. Turnusy 10-dniowe, na każdym turnusie po 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 23.XI—5.I, 23.I—5.II, 8.II—21.II, 28.II—9.III, 12.III—21.III, 24.III—2.IV.66 r.

3. **Schronisko PTTK Strzecha Akademicka** — dla zaawansowanych i wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 4–5 osobowych.
6 turnusów po 40 osób. Turnusy 10-dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 23.I—1.II, 4.II—13.II, 16.II—25.II, 28.II—9.III, 12.III—21.III, 24.III—2.IV.

4. **Schronisko PTTK Odrodzenie** — dla zaawansowanych i wprawnych narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 3–5 osobowych.

5 turnusów po 40 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów.

Terminy turnusów: 23.XII—5.I, 23.I—5.II, 8.II—21.II, 24.II—9.III, 13.III—26.III.66 r.

5. **Schronisko PTTK Andrzejówka** — dla początkujących i lekkozaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 3–5 osobowych.
5 turnusów po 60 osób. W turnusie od 23.I — 40 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie 3 instruktorów. W turnusach od 23.I — 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 23.XII—5.I, 23.I—5.II, 8.II—21.II, 24.II—9.III, 13.III—26.III.66r.

6. **Schronisko PTTK „Jagoda” w Spalanej** — dla początkujących i lekkozaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 3–8 osobowych.
4 turnusy po 40 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 21.I—5.II, 8.II—21.II, 24.II—9.III, 13.III—26.III.66 r.

7. **Schronisko PTTK „Pod Muflonem”** — dla zaawansowanych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 4–6 osobowych.
3 turnusy po 40 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 23.I—5.II, 8.II—21.II, 24.II—9.III.

8. **Schronisko PTTK na Śnieżniku** — dla wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 4–10 osobowych.
4 turnusy po 40 osób w turnusie. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie po 2 instruktorów.
Terminy turnusów: 21.I—5.II, 8.II—21.II, 24.II—9.III, 13.III—26.III.

V. OBOZY NARCIARSKIE W BESKIDZIE NISKIM I BIESZCZADACH

1. **Schronisko PTTK na Magurze Małastowskiej** — dla wprawnych turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach wieloosobowych.
3 turnusy po 20 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie 1 instruktor.
Terminy turnusów: 23.XII—5.I, 8.II—21.II, 24.II—9.III.

2. **Schronisko PTTK w Komańczy** — dla początkujących turystów narciarzy.

Zakwaterowanie w pokojach 8-osobowych.
3 turnusy po 20 osób. Turnusy 14-dniowe. Na każdym turnusie 1 instruktor.
Terminy turnusów: 23.I—5.II, 8.II—21.II, 24.II—9.II.

Łącznie na obozach narciarskich w okresie świątecznym 1965 roku przebywać będzie 698 uczestników z czego na 14-dniowych 534, a na 10-dniowych 164.

W roku 1966: 4420 osób z czego na 14-dniowych 3310, 10-dniowych 1110 osób — razem 5118 osób.

Skierowania półświadczeniowe

1. Uczestnicy korzystają z usług żywieniowych i noclegowych w obiektach PTTK płacąc za nie taloami wymiennymi na sumę 450 zł.
2. Opłata za skierowanie MON i MSW zł 70.—.
3. Opłata za skierowanie pełnopłatne dla korzystających z ewentualnych dopłat w ramach akcji społecznej Zakładów Pracy zł 470.—.

W rejonie Tatr przeznaczono 200 skierowań z punktem wyjściowym DT Zakopane; w rejonie Beskidów — 200 skierowań z punktami wyjściowymi — DW PTTK Bielsko Biala, DW PTTK Krynica, Schronisko PTTK w Zwadroniu; w rejonie Sudetów — 200 skierowań z punktami wyjściowymi: DW PTTK w Jeleniej Górze, DW PTTK w Polanicy, DW PTTK w Wałbrzychu.

Pierwszy w Polsce klub ochrony przyrody

Większość strat powodowanych przez niezdyscyplinowanych turystów i niedzielnych wycieczkowiczów w biocenozie lasów, wyniszczenie leśnego majątku narodowego wynosi w przeliczeniu na pieniądze około 100 mln zł rocznie.

Straty te wywołane są nie tylko pożarami (papierosy i szkło), lecz i nieracjonalnym zbieraniem grzybów, łamaniem gałęzi, a nawet całych drzewek, niszczeniem ściółki leśnej i deptaniem młodych sadzonek na uprawach leśnych. Niumiejętne zbieranie jadalnych grzybów oraz bezmyślne niszczenie niejadalnych — uniemożliwia grzybom zarodnikowe rozmnażanie się i powoduje degenerację oraz przedwczesne starzenie się grzybnii. A zarówno grzyby jadalne, jak i niejadalne są niezbędne dla właściwego rozwoju roślin wyższych, bez nich las wynaturza się, staje się ubogi i łatwo podlega klęskom elementarnym. Inne straty są tak oczywiste, że nie potrzebują chyba komentarza.

Niestety administracja leśna nie dysponuje jednak dostateczną ilością fachowego personelu, by skutecznie przeciwdziałać zagrażającej ilości przykładów niszczenia poszycia leśnego. Jaskrawym tego przykładem jest Kampinoski Park Narodowy, w którym niepełnego strażnika leśnego przypada ok. 600 ha lasu do patrolowania. Toteż niezbędna jest społeczna działalność w tym zakresie.

Dlatego warto podkreślić, że z inicjatywy aktywnego społecznego Komisji Ochrony przyrody przy Okręgu Mazowieckim i Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK powstał w br. pierwszy w Polsce Klub Ochrony przyrody PTTK „Kampinos”. Celem Klubu jest uaktywnienie społecznej działalności w zakresie przyrody, szczególnie na terenach parków narodowych,

liczniejszych skupisk rezerwatów przyrody oraz cenniejszych kompleksów leśnych.

Działalność Klubu przebiega pod hasłem „Zrzeszamy działaczy ochrony przyrody, upowszechniamy piękno Puszczy Kampinoskiej”. Klub realizuje zasadę: „Każdy działacz Klubu, to opiekun społeczny przyrody lub członek Straży Ochrony Przyrody”.

Klub obejmuje zasięgiem działalności obszar Puszczy Kampinoskiej i w tym zakresie podlega nadzorowi i koordynacji Okręgowej Komisji Ochrony Przyrody Okręgu Mazowieckiego PTTK. Klub prowadzi akcję upowszechniania idei ochrony przyrody wśród społeczeństwa oraz propaguje kulturę turystyki, organizuje imprezy i wycieczki zbliżające członków Klubu do przyrody i dające możność poznania osobliwości przyrody na terenie całego kraju, wyszukuje i otacza społeczną opieką pomniki przyrody, rezerваты przyrody itp., prowadzi akcje przeciw szpeceniu krajobrazu, dewastacji zadrzewień parków, alei, zanieczyszczeniu terenu, występuje przeciwko zabijaniu chronionych zwierząt, niszczeniu gniazd, płoszeniu zwierzyny itp.

Przynależność do Klubu jest równoznaczna z przynależnością do Koła PTTK. Zarząd Klubu przyjął zasadę, by ilość członków ograniczała się najwyżej do 30—40 osób. Natomiast każdy członek zobowiązany jest do wkładu pracy w działalności Klubu w miarę swoich zamiarów czy możliwości. A więc opieka nad określonym terenem przyrodniczym, prowadzenie specjalistycznej biblioteki Klubu, prowadzenie sekcji fotograficznej, akcja gawędziarsko-odczytowa, wystawieniowa, wycieczkowa itp.

Tego rodzaju akcja powinna znaleźć oddźwięk na terenie wszystkich Okręgów PTTK, a zwłaszcza tam, gdzie są wielkie kompleksy leśne, parki narodowe, czy rezerваты przyrody masowo nawiedzane przez turystów i wycieczkowiczów, a przez to narazone bardziej niż inne obiekty przyrody na zniszczenie.

Imprezy na orientację jeszcze niedoceniane

Dokończenie ze str. 2

i Kanady oraz pragnąc nadać imprezom odpowiednią rangę postanowiono zorganizować w 1966 r. w Finlandii pierwsze Mistrzostwa Świata w biegach na orientację.

Przewodniczącym Federacji wybrano ponownie Szweda Erica Tobé. Sekretariat Federacji mieści się w Szwecji. Ze strony organizacji państw socjalistycznych członkami zarządu zostali: jako wiceprzewodniczący dr E. Buggel z NRD oraz członek Zarządu Mitylavacek z CSRS.

Podczas kongresu zorganizowano wystawę sprzętu, map, kompasów, wydawnictw szkoleniowych i periodyków oraz ubiorów używanych w tej dyscyplinie. Delegaci krajów skandynawskich pokazali bardzo ciekawą i różnorodną sprzęt, w którym wybijał się sprzęt narciarski używany do narciarskich imprez na orientację, jak narty (śladowki), buty itp. Polska ekspozycja, jakkolwiek bardzo skromna, wzbudzała zainteresowanie nie tylko plakatami i znaczkami, ale szczególnie pierwszym i jedynym wydawnictwem z 1947 r. redaktora St. Zakrzewskiego „Marsze i biegi na orientację”.

Delegaci kongresu mieli możliwość uczestniczenia w dużej imprezie na orientację, zorganizowanej przez Bułgarskie Towarzystwo Turystyczne i czasopismo „ECHO”. Wzięło w niej udział około 100 zespołów przy udziale 700 uczestników.

Uwzględniając trudne warunki dojazdowe i terenowe stwierdzić należy, że impreza ta była doskonale zorganizowana i wzbudziła duże zainteresowanie. Uczestnicy kongresu brali również czynny udział w konkurencji międzynarodowej, zajmując czołowe miejsca. Delegat Polski, którego zaproszono do Komisji Zawodów, zebrał dużo doświadczenia w zakresie ustalania trasy oraz warunków organizacyjnych przy tego rodzaju imprezach.

JAK JEST W POLSCE

NA zakończenie parę słów, co w tym zakresie robi się w Polsce. Od 1958 r. nawiązano w zakresie imprez na orientację pierwsze kontakty z Czechosłowacją. Od tej pory w corocznych polskich imprezach biorą udział uczestnicy zagraniczni członkowie IOF, (NRD, CSRS, Węgry i Bułgaria). Również nasi członkowie, uczestnicy w międzynarodowych imprezach na orientację w NRD, Czechosłowacji, Bułgarii. Sprawy imprez na orientację prowadzi w PTTK Podkomisja Imprez na Orientację powołana w ramach Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK. Siedzibą Komisji jest Wrocław, który jest kolebką tej dyscypliny i który legitymuje się dużym dorobkiem w tym zakresie. Podkomisja opracowała regulamin swego działania, program pracy, regulamin imprez na orientację i przygotowuje skrypt szkoleniowy. Ponadto zorganizowała w roku 1964 pierwszy kurs organizatorów imprez na orientację we Wrocławiu. Drugi taki kurs odbędzie się w październiku br. w Sopocie. Poza ośrodkiem wrocławskim imprezy na orientację organizuje się w ramach imprez pieszych — ogólnopolskie i terenowe imprezy na orientację w Okręgach: Gdańskim, Lubelskim, Olsztyńskim, Łódzkim, Rzeszowskim, Poznańskim, Warszawskim i Krakowskim.

W związku ze wzrastającym zainteresowaniem imprezami przez narciarzy, kolarzy, turystów górskich itd. powołano w lipcu 1965 r. Międzykomisyjny Zespół Koordynacyjny, którego zadaniem jest opracowanie wytycznych zmierzających do dalszego rozwoju tej pięknej dyscypliny, szczególnie poprzez propagandę, zainteresowanie młodzieży, szkół itp. oraz poczynienie starań w zakresie udostępnienia odpowiednich map. Zespół ten poczyni również starania o uzyskanie zgody GKKFiT na przystąpienie PTTK do IOF jako organizacji predysponowanej do reprezentowania Polski w tym zakresie.

ILÓŚ UDZIELONYCH NOCLEGÓW W OBIEKTACH PTTK W I POŁROCZU 1964 i 1965 r.

L.p.	Okręg PTTK (województwo)	Przelotowość		Udzielono noclegów								% wykorzystania		U W A G I
		1964 r.	1965 r.	ogółem		Członkom PTTK		młodzieży szkolnej		Innym		1964 r.	1965 r.	
				1964 r.	1965 r.	1964 r.	1965 r.	1964 r.	1965 r.	1964 r.	1965 r.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	Białystok	57760	78675	19000	26918	186	502	2769	2292	16045	24124	32,9	34,2	
2	Bydgoszcz	46668	45480	10176	11065	181	67	666	182	9329	10816	22,1	24,3	
3	Gdańsk	80262	86103	36986	32574	307	90	5991	5388	30668	27096	46,1	37,8	
4	Katowice	341173	362229	111493	137232	9736	11999	12837	12857	88920	112376	32,7	37,9	
5	Kielce	133951	177339	54753	68035	575	1774	3220	702	50958	65559	49,9	38,4	
6	Koszalin	37615	58190	12812	18964	49	91	445	290	12318	18583	34,1	32,6	
7	Kraków	753006	699453	200158	220646	31163	29524	42317	40900	126678	150222	26,6	31,5	
8	Lublin	102871	114038	57388	63198	633	612	4379	2394	52376	60192	55,8	55,4	
9	Łódź	18512	21142	9880	10742	103	138	—	832	9777	10572	53,4	50,8	
10	Olsztyn	88642	95259	35339	37550	1044	765	1078	711	33217	36074	39,9	39,4	
11	Opole	30696	44925	12276	10751	293	327	74	816	11999	9708	40,0	23,9	
12	Poznań	23242	22474	3893	6110	575	397	355	1239	2963	4474	16,7	27,2	
13	Rzeszów	223050	244890	34214	46822	2011	1424	878	5059	31325	40339	15,3	19,1	
14	Szczecin	51750	51670	10512	11128	—	—	161	—	10352	11128	20,3	21,5	
15	Warszawa	88246	56152	34684	26107	756	380	558	299	33370	25428	34,3	46,5	
16	Wrocław	385152	449740	99958	108710	13020	22193	11551	12683	75387	74834	26,0	24,2	
17	Zielona Góra	18446	12084	2772	4464	175	892	25	20	2572	3552	15,0	37,0	
Ogółem:		2480442	2619843	746295	841016	60717	70075	87304	85864	598274	685077	30,1	32,1	
Wskaźniki:		105,6 %		112,7 %		115,3 %		98,4 %		114,5 %		106,6 %		

ZAGRANICZNE WYPRAWY PŁETWONURKÓW PTTK

Tegoroczny sezon płetwonurków PTTK był bardzo bogaty. Po raz pierwszy wyjechali oni bowiem na wyprawy zagraniczne do Jugosławii i Bułgarii.

22-osobowa grupa płetwonurków wyjechała z Warszawy do Jugosławii. Bazą wyprawy była wyspa Ugljan w pobliżu miasta Zadar. Obóz rozбитo został na bezludnym półwyspie między zatokami Velka i Mall Lamnjana. Oddalony był o godzinę intensywnego marszu od najbliższych zabudowań małego rybackiego osiedla — Kali.

Wybór miejsca był nieprzypadkowy. Organizatorom wyprawy — Komisji Turystyki Podwodnej PTTK — chodziło bowiem o takie umieszczenie obozu, aby jednocześnie spełniał trzy podstawowe wymagania — swobodę prowadzenia zajęć, odpowiednią konfigurację dna i maksymalne wykorzystanie krótkiego pobytu.

Wstępne założenia co do lokalizacji terenu sprawdziły się znakomicie. Wszyscy uczestnicy wyprawy podwyższyli swoje kwalifikacje zdobywając międzynarodową odznakę — trzy gwiazdki CMAS.

W ramach zajęć praktycznych przeprowadzono szereg zejść na głębokość 45, a nawet 72 metrów. Zwłaszcza te głębokie zejścia dały dużą ilość obserwacji zjawiska zwanego narcozą zotową — ekstazą głębin. Zanotowano dwa przypadki częściowego zaniku prawidłowej koordynacji ruchów.

Pozostałe ćwiczenia obejmowały między innymi takie elementy, jak: pływanie pod wodą trzech płetwonurków, korzystających tylko z jednego aparatu na dystansie ok. 100 m oraz inne konkurencje techniczne w rodzaju oddychania na głębokości 5 m przez 5 osób z jednego aparatu oddechowego.

Najtrudniejszymi próbami było wychodzenie płetwonurków z głębokości 45 metrów w dwóch tak, że korzystali podczas wynurzania się tylko z jednego aparatu, oddychając z niego na przemian oraz pływanie pomiędzy dwoma aparatami zatopionymi na głębokości rzędu 5 m w odległości ok. 20 m jeden od drugiego. Po nabraniu pełnego wdechu przy jednym aparacie, nurek przepływał pod wodą do drugiego aparatu, z którego pobierał następny haust powietrza i wracał do pierwszego. I tak aż 4 razy po 20 m.

Poza ćwiczeniami praktycznymi zajęcia obejmowały teoretyczne zakończone wymianą doświadczeń z zakresu szkolenia płetwonurków.

W ramach zajęć praktycznych uczestnicy odbyli dniowy rejs na pełne morze połączony z polowaniem na ryby pod wodą i nurkowaniem u stóp wysokich, stromo opadających ścian skalistych wysepek archipelagu Kornat.

W nieprawdopodobnie czystej jak na nasze warunki wodzie uczestnicy wyprawy nakręcili trzy filmy łącznie ok. 3600 m taśmy.

Jeden z tych filmów — czarno-biały pokazuje przygodowy aspekt wyprawy, drugi propagandowo-szkoleniowy traktuje o wyprawie i nurkowaniu oraz najcenniejszy — szkoleniowy przeznaczony jest na potrzeby kursów szkoleniowych dla płetwonurków.

Doskonałe przygotowanie praktyczne i teoretyczne uczestników wyprawy, kondycja i dobry stan zdrowia przyczyniły się do sukcesu wyprawy, mimo kilku awarii sprzętów tłoczących powietrze do aparatów oddechowych.

Sprężarki te, pracujące już intensywnie od wielu lat bez części zamiennych, są jedną z najistotniejszych bolączek nurkowania w Polsce. Podobną bolączką jest brak krajowych skafandrów broniących płetwonurka przed nadmierną utratą ciepła w wodzie. Pozostały sprzęt techniczny — aparaty do oddychania — wykazały dobre własności eksploatacyjne mimo dużego zasolenia wody.

Uczestnicy wyprawy wylowili kilka fragmentów różnorodnych amfor, a dwie nawet prawie nie uszkodzone. Zostały one oddane rybakom, którzy przekazują tego typu trofea do pobliskiego muzeum regionalnego.

Ciekawostką wyprawy były spotkania podwodne np. z rekinem, ośmiornicami, krabami, delfinami i innymi mieszkańcami tamtejszych wód. Na terenie obozowiska zabito również skorpiona.

Wspaniała pogoda dopisywała przez cały czas. Temperatura wody na powierzchni nie spadała poniżej 24,5 stopnia, a na 40 m pod wodą ok. 15 stopni Celsjusza. Czystość wody pozwalała na to, że nurkowie widzieli się wzajemnie w odległości od 25 do 40 m na pełnym morzu.

W drodze powrotnej uczestnicy zwiedzili w Rijecie bazę płetwonurków jugosłowiańskich i zademonstrowali krajowy sprzęt oraz nagrali w Belgradzie audycję dla radia jugosłowiańskiego.

Biuletyn Informacyjny ZG PTTK — redaguje Kolegium
Wydawca: Dział Propagandy i Wydawnictw
Zarządu Gł. PTTK
Adres redakcji: Warszawa, ul. Senatorska 11 tel. 26-35-74
Wydaje: Agencja Wydawnicza „Ruch”
Nakład: 5 000 + 10 egz.
Zakł. Graf. „Ruch” W-wa, zam. 1489-65 E-40